

DagensNæringsliv

EN FRI DAGSAVIS

Sjefredaktør og adm. direktør: Amund Djuve

Gledelig prisfall

Prisene på klær og skotøy fortsetter å falle, til sentralbanksjef Svein Gjedrems fortvilelse og til forbrukernes store glede. Prisene er nesten 30 prosent lavere nå enn for seks år siden.

Det er mange å takke for det:

- Kineserne som eksporterer klær som gale. Det er en uendelig strøm av fattige bønder som kommer inn til byene og fabrikkene og holder lønningene nede. Og klærne er billige.

- Gjedrem som satte renten så høyt at kronen ble råsterk. Industrien led og forbrukerne fikk billige importvarer. Men forbrukerne kan ikke vente ytterligere hjelp fra Gjedrem. Ikke på den måten. Nå har han forlengst

Friere handel og sterk konkurranse gir billige klær

kuttet renten og hjelper folk med billige boliglån i stedet. Kronen er tilbake til normalen, uten å ha dradd klesprisene med seg.

- Verdens Handelsorganisasjon og friere internasjonal handel. Norge har vært tidlig ute med å avvikle importkvoter på tekstiler fra fattige land. EU følger etter

ved årsskiftet. Det kan gjøre varer som reeksporteres fra EU billigere.

- Finansminister Per-Kristian Foss som har fjernet tollen på import av endel klær. Og som har lovet å fjerne resten. Videre priskutt på klær kan komme fra ham. Han har tollinntekter på 350 millioner kroner på tekstil og kan følgelig gjøre nordmenns klesinnkjøp tilsvarende billigere.

- Konkurransen i klesmarkedet i Norge. Store kleskjeder sammen med mange små og nye etablerere sørger for tøff konkurranse. Det har bidratt til at lavere innkjøpspriser nesten i sin helhet har kommet kundene til gode. Og det sørger for å holde prisene lave.

- Dårlig vær i juli som gjorde at butikkene var raskt ute med salg for å kvitte seg med det lette sommertøyet.

De norske klesprisene er nok et bevis på at tradisjonelle økonområd har noe for seg. Frihandel og sterk konkurranse har gitt gevinst til mange.

Se også side 13

Statens ansvar

Landet trenger oppfinnere, gründere og andre ildsjeler. Politikerne snakker i det vide og brede om hvordan man kan legge forholdene til rette for dem. For å stimulere innovatørene har regjeringen innført Skattefunn, en ordning som gir skattefradrag for kostnader til forsknings- og utviklingsprosjekter. Og som gir mulighet til å ha større fradrag enn utlignet skatt.

For gründer Henry Østhassel var ikke ordningen til mye hjelp. Han fikk beskjed om at han kunne føre opp ulønnet egeninnsats, og fikk utbetalt et beløp på bakgrunn av det. Så kom kontrabeskjeden.

Finansdepartementet mente noe annet enn administrasjonen i Skattefunn, og det var gründerne som fikk svi. Det er forståelig at skatteberegninger ikke kan baseres på noe så lite kontrollerbart som ulønnet egeninnsats. Men det er uforståelig at myndighetene lar gründere ta belastningen for eget rot.

Se også side 9

Politisk redaktør: STEIN B. HAUGLID

Nyhetsjefer: TOR M. NONDAL OG MAGNE STOREDAL

Featureredaktør: GRØY EGENSE

Utgitt av: Dagens Næringsliv A/S

GRUNNLAGT AV MAGNUS ANDERSEN I 1889

MØTES I DAG. Norges Banks hovedstyre – fra venstre visesentralbanksjef Jarle Berge, Brit K. S. Rugland, Liselott Kilaas, Øystein Thøgersen, Vivi Lassen, Asbjørn Rødseth og sentralbanksjef Svein Gjedrem – smiler til fotografen. Er dagens hovedstyre, med blant andre økonomiprofessorene Thøgersen og Rødseth, enda mer inspirerende samtalepartnere for sentralbanksjefen enn politikerne i de tidligere styrene?

Se, han snakker!

Før skulle en sentralbanksjef være høy, mørk, mystisk og hemmelighetsfull. Nå kommer han ut i åpent landskap og forteller hva han tenker om både fortid og fremtid. Det er ikke bare rentene som ikke er til å kjenne igjen.

3. juli 2002: «Norges Bank setter opp bankenes innskuddsrente i Norges Bank med 0,50 prosentpoeng (...). Foliorenten og D-lånsrenten er etter dette henholdsvis 7,00 prosent og 9,00 prosent.»

Slik lød pressemeldingen fra Norges Bank for litt over to år siden. Den la til at «visesentralbanksjef Jarle Berge sier at etter en samlet vurdering av risikobildest ser Norges Bank det som mer sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir høyere enn 2,5 prosent enn at den blir lavere». Et varsel om at rentene kan bli satt opp enda mer, for inflasjonen kunne bli hele 2,75 prosent om to år, ifølge prognosene.

Nå, to år senere, er inflasjonen langt fra målet, viser juli-tallene som Statistisk sentralbyrå offentliggjorde igår. Konsumprisen falt fra juni til juli. Underliggende prisvekst – energipriser og avgifter holdt utenfor – var bare 0,2 prosent de siste 12 månedene.

1. juli 2004: «Norges Bank holder renten uendret på 1,75 prosent. (...) Hovedstyret så denne gangen ikke noen klare alternativer til å holde renten uendret.»

Mye vann har rent i havet i de to årene som er gått. Det heftige lønnsoppgjøret for to år siden utløste ikke de lønns- og prisspiraler som sentralbanksjef Svein Gjedrem fryktet. Veksten i norsk økonomi stanset opp bare et drøyt halvår etter renteøkningen. Lønnsøkningen har vært god for store arbeidstagergrupper, men internasjonale impulser har trukket inflasjonen ned. Kina-effekten har slått inn for fullt i verdens varemarkeder, og globaliseringen merkes etter hvert også i deler av tjenestemarkedene. Faren for deflasjon har overskygget frykt for inflasjon på kanskje hele 2,75 prosent.

PÅ INNSIDEN VIDAR IVARSEN

I Norges Bank har de ikke sovet, selv om mange mener de døset vel lenge. Renten er kuttet med tre fjerdedeler, og utsiktene tilsier nå at renten holdes lavt lenger enn det banken tidligere har signalisert, varslet Berge 1. juli.

Samtidig kom den store omleggingen. Målet er en inflasjon «nær 2,5 prosent», «over tid». Over tid: «Norges Bank setter renten med sikte på å stabilisere inflasjonen på målet innen en rimelig tidshorisont, normalt 1-3 år. Den mer presise horisonten vil avhenge av forstyrrelsene økonomien er utsatt for og hvordan de vil virke inn på løpet for inflasjon og realøkonomi fremover.»

Ikke to år basta bom, men «en rimelig tidshorisont». «Normalt 1-3 år», men omstendighetene avgjør.

Omleggingen bringer pengepolitikken på linje med det finansminister Per-Kristian Foss har prediket i budsjett dokumenter og foredrag. Også akademikere har anbefalt en slik omlegging. Sjeføkonom Øystein Dørum i DnB Nor Markets kaller oppløsningen av tidshorisonten for det viktigste skritt Norges Bank har tatt etter innføringen av inflasjonsmål. Han mener omleggingen bunner i erkjennelsen av at rentevåpenet er blitt sløvere.

Heretter blir det lite rom for anklager fra politikere og presse om millimeterstyring mot 2,50 prosent inflasjon om nøyaktig to år, som i juli 2002.

Bankens forhold til offentlig-

heten er også endret, særlig i år. I januar begynte Gjedrem å gjøre grundig rede for sine vurderinger; pressemeldingene var ikke bare på fem linjer lenger. I mai offentliggjorde han for første gang hvilke alternativer til det valgte – ingen renteendring – som var vurdert.

Juli-møtet ga enda en omlegging. Norges Bank forteller nå på forhånd hva den sikter mot neste firemånedersperiode, ikke bare i ettertid. Frem til begynnelsen av november ligger det an til en styringsrente mellom 1,25 og 2,25 prosent, varslet Berge. «Store avvik» må til før renten økes i denne perioden, men kronestyrkelse kan gi nye kutt, fortalte han.

Faste formuleringer om fremtiden – «mer sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir høyere...» – er overflødig. Alternativenes og avveiningene er lagt åpne.

Vår egen sentralbank går inn i en internasjonal trend, blant pådriverne heller enn etterdilterne. Fra å si minst mulig, helst med ferdigskrevne manus og faste formuleringer, er forbildene blant sentralbanksjefene i dag åpne om vurderinger og alternativer. Også om tvil, som denne fra siste inflasjonsrapport:

«Vi har liten erfaring med virkningene av et så lavt nominelt rentenivå ute og her hjemme.»

Vidar Ivarsen er avdelingsleder for Før børs. vidar.ivarsen@dn.no